Förintelsens minnesdag – Tre dikter

- Svenska/Svenska som andraspråk, Årskurs 7-9

Syfte

Den 27 januari är det Förintelsens minnesdag. Ett sätt att uppmärksamma dagen kan vara genom att läsa lite poesi.

Läraren reflekterar

Dikterna brukar fånga elevernas engagemang. Läsningen av de korta texter ryms inom ramen för en lektion, men kan också pågå under längre tid.

Mer om läraren i Ämnesläraren

Läs mer om Jennie Rosén i reportaget Aldrig för tidigt att prata om Förintelsen.

Metod

En dikt som fungerar väl är ”Först kom de”. Martin Niemöller, en tysk präst och motståndare till Adolf Hitler, uppges oftast som författare till dikten som finns i många olika varianter. ”Först kom de” handlar om hur människor i Nazityskland inte agerade tillräckligt starkt mot regimen när man började föra bort människor.

Först kom de

I Tyskland hämtade de först kommunisterna, och jag protesterade inte, för jag var inte kommunist. Sedan hämtade de de fackanslutna, och jag protesterade inte, för jag var inte fackansluten. Sedan hämtade de judarna, och jag protesterade inte, för jag var inte jude. Sedan hämtade de mig, och då fanns ingen kvar som protesterade.

Ett sätt att ta sig an texten kan vara med hjälp av några analysfrågor som eleverna kan bearbeta.

- Vad säger diktens titel? Vad handlar dikten om?
- Finns det några stilfigurer som till exempel upprepningar? Vad tillför de till dikten?
- Vem är det som ”talar” i dikten?
- Vem vänder sig dikten till?
- Beskriv känslan eller stämningen i dikten med minst tre ord.
- Vad är diktens budskap tror du?
- På vilket sätt är dikten aktuell idag?

Först hämtade dom

Oskar Hanska, Spoken Word-poet, har skrivit en variant av dikten, den heter ”Först hämtade dom”. Du kan lyssna på den tillsammans med eleverna här:

Bifogad video: https://www.youtube.com/embed/UcCiuFMI1nw?feature=oembed

Några förslag på frågor till Oskars dikt:

- Vad säger diktens titel? Vad handlar dikten om?
- Finns det några stilfigurer som till exempel upprepningar? Vad tillför de till dikten?
- Vem är det som ”talar” i dikten?
- Vem vänder sig dikten till?
- Finns det rytm, klang i dikten? Hur använder Oskar rösten?

- Vilka ord betonar han till exempel och hur? Varför betonar han just de orden?
- Är det något du reagerar på i dikten? Vad och varför?
- Beskriv känslan eller stämningen i dikten med minst tre ord.
- Vad säger dikten om den tid vi lever i?
- Vad är diktens budskap tror du?

Människan är inget ogräs

Jonas Gardells ”Människan är inget ogräs” lämpar sig väl att läsa ihop med de ovannämnda dikterna. Du kan läsa den här: https://www.aftonbladet.se/. Ett sätt att närma sig Gardells text kan vara med hjälp av de några av de här frågorna:

- Vad säger titeln? Vad handlar Jonas Gardells text om?
- Finns det några stilfigurer som till exempel upprepningar? Vad tillför de till dikten?
- Vem är det som ”talar”?
- Vem vänder sig dikten till?
- Beskriv känslan eller stämningen i med minst tre ord.
- Finns det liknelser eller metaforer? Vad betyder de?
- Beskriv textens budskap.

Jämföra

Jämför Gardells, Hanskas och Niemöllers texter. Vilka likheter och/eller skillnader finner ni?

Ansvar, civilkurage och åskådarrollen

Dikterna kretsar kring ansvar, civilkurage och åskådarrollen. Frågor man kan diskutera:

- Har vi ansvar för våra medmänniskor? Hur ser det ansvaret ut? Hur långt sträcker det sig?
- Vad är civilkurage? Bena ut begreppet med eleverna. Vad innebär det? Har vi en skyldighet att agera? När? Varför behövs civilkurage i samhället?
- Låt eleverna fundera på när någon som har visat civilkurage eller när de önskar att någon visat civilkurage. Kan fungera som en bra skrivuppgift.
- På vilket sätt kan vi i klassen visa mer civilkurage?

Du finner bra material om civilkurage, motstånd och åskådarrollen på Levande historias hemsida.

Lgr22 Syfte

Utveckla förmåga att läsa och analysera skönlitteratur och andra texter för olika syften.

Centralt innehåll

Skönlitteratur för ungdomar och vuxna från olika tider, från Sverige, Norden och övriga världen. Epik, lyrik och dramatik. Texter som belyser människors villkor och identitets- och livsfrågor.

Betygskriterier

Eleven läser skönlitteratur och sakprosatexter med **mycket gott** flyt och visar **mycket god** läsförståelse. Dessutom sammanfattar eleven olika texter med mycket god säkerhet. Eleven för **välutvecklade** resonemang om innehållet i olika texter. Eleven visar också **mycket goda** kunskaper om skönlitteratur och de sammanhang som olika verk har tillkommit i.

Eleven samtalar om och diskuterar varierande ämnen på ett sätt som utvecklar samtalen och diskussionerna **väl**. Eleven framför åsikter med **väl** underbyggda argument. Dessutom förbereder och genomför eleven muntliga framställningar med **väl fungerande** struktur och innehåll och **god** anpassning till syfte, mottagare och sammanhang.

CC BY NC SA